

ÚSTAVNÍ ZÁKON
ze dne 2014,
o obecném referendu

Parlament se usnesl na tomto ústavním zákoně České republiky:

Působnost

Tento ústavní zákon stanoví podmínky, za kterých lid vykonává státní moc přímo.

Obecné referendum

Přímo lid vykonává státní moc referendem.

Obsah referenda

V referendu lze rozhodovat o všech otázkách vnitřní nebo zahraniční politiky státu. To zahrnuje schválení osnovy zákona, včetně ústavního, a souhlas s ratifikací nebo vypovězením mezinárodní smlouvy.

Otázka pro referendum

Otázka pro referendum je jednoznačná, srozumitelná a formulována tak, aby bylo možné se k ní vyjádřit buď slovem „ano“, anebo „ne“.

Kombinování otázek

V témže referendu se pokládá k téže věci vždy pouze jedna otázka; položeno však smí být více otázek k různým věcem.

Osobní působnost

Oprávnění hlasovat v referendu má každý zletilý občan České republiky s trvalým pobytem na území České republiky.

Místní působnost

Hlasování v referendu se koná pouze na území České republiky.

Petice k vyhlášení referenda

Návrh na vyhlášení referenda podává ve formě společné petice nejméně 100 000 lidí oprávněných hlasovat v referendu; navrhovatelem je petiční výbor.

Vyhlášení referenda

Ministerstvo vnitra vyhlásí referendum,

- a. obdrží-li petici splňující požadavky podle ,
- b. na návrh vlády,
- c. na návrh nejméně 50 poslanců,
- d. na návrh nejméně 33 senátorů, nebo
- e. na návrh kraje.

Doba konání referenda

(1) Ministerstvo vnitra vyhlásí referendum tak, aby se konalo nejdříve 6 měsíců a nejpozději 12 měsíců ode dne, kdy mu byl doručen řádný návrh na vyhlášení referenda.

(2) Mělo-li by se referendum konat v posledních 6 měsících volebního období Poslanecké sněmovny, třetiny senátorů, Evropského parlamentu nebo prezidenta republiky nebo funkčního období zastupitelstev územních samosprávných celků, vyhlásí ministerstvo vnitra v součinnosti s prezidentem republiky nebo předsedou Senátu referendum tak, aby se konalo spolu s volbami do Poslanecké sněmovny, Senátu Evropského parlamentu, prezidenta republiky nebo do zastupitelstev územních samosprávných celků.

Vysílací čas

V době začínající 16 dnů a končící 48 hodin před zahájením hlasování se vyhradí pro referendum v Českém rozhlasu celkem 5 hodin a v České televizi celkem 5 hodin vysílacího času, který se bezplatně rozdělí rovným dílem mezi navrhovatele a oponenty.

Quorum

Povinné quorum pro účast v referendu nelze stanovit.

Přijetí rozhodnutí nebo právního předpisu

Rozhodnutí nebo právní předpis je v referendu přijat, jestliže se pro to v hlasování vyslovila nadpoloviční většina všech hlasujících.

Vyhlášení rozhodnutí nebo právního předpisu

Rozhodnutí nebo právní předpis přijatý v referendu oznámí prezident republiky ve Sbírce zákonů.

Opakované referendum

Referendum se smí ve stejné věci konat nejdříve 4 roky ode dne oznámení rozhodnutí nebo právního předpisu přijatého v referendu.

Závaznost rozhodnutí z referenda

Rozhodnutí přijatá v referendu jsou závazná pro všechny úřady i osoby, vyjma soudů.

Závaznost právního předpisu z referenda

Právní předpis schválený v referendu má stejnou platnost jako právní předpis schválený k tomu oprávněným normotvůrcem.

Změna rozhodnutí nebo právního předpisu z referenda

Rozhodnutí nebo právní předpis schválený v referendu lze změnit nebo zrušit nejdříve v následujícím volebním období poslanecké sněmovny, nevyplývá-li z povahy věci něco jiného.

Prováděcí předpis

Další podrobnosti stanoví prováděcí zákon.

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2015.

Důvodová zpráva

Obecná část

Zhodnocení platného právního stavu, **odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy a vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku**

Od 1. 1. 1993 Česká republika postrádá zákon o obecném referendu, ačkoliv k němu článek 2 odst. 2 ústavy nepřímou vyzývá. Proto vzniklo 16 pokusů, vládních i iniciativních, jak tuto mezeru ústavního řádu ČR zacelit a demokratický deficit zacelit. Prvním pokusem byla iniciativní osnova poslanců Jana Kryčera (ČMUS), Václava Grulichy (ČSSD) a Františka Trnky (LSU a pak ČMUS), sněmovní tisk č. I/494. Následovala iniciativní osnova poslanců ČSSD, Stanislava Grosse a dalších, sněmovní tisk č. I/1874.

Klasickou podobou iniciativní osnovy měla osnova poslanců KSČM, Dalibora Matulky a Jana Navrátila, na vydání ústavního zákona o referendu a o doplnění ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, sněmovní tisk č. I/2096, doprovázená osnovou prováděcího zákona, kterým se doplňuje zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona číslo 331/1993 Sb. a zákona č. 236/1995 Sb., sněmovní tisk č. I/2097. Ta byla potom vzorem pro další osnovy, kdy nejprve oba poslanci předložili sněmovní tisky č. II/103 a 104.

Tato osnova se však od tradičního vzoru odvrací. ČSSD ve 2. volebním období poslanecké sněmovny předložila prostřednictvím poslanců Zdeňka Jičínského a dalších svůj vlastní text, na vydání ústavního zákona o lidovém hlasování (referendu) a o lidové zákonodárné iniciativě, sněmovní tisk č. II/149. Zvláště plodné bylo 3. volební období poslanecké sněmovny (1998–2002). Komunisté prostřednictvím Vojtěcha Filipa a dalších předložili osnovu na vydání novely ústavy, sněmovní tisk č. III/1. ČSSD zopakovala svůj návrh jako osnovu Zdeňka Jičínského a dalších, omylem označeném jako vládní návrh ústavního zákona o lidovém hlasování (referendu), sněmovní tisk č. III/18, doprovázená osnovou prováděcího zákona, sněmovní tisk č. III/44.

Alternativou byla lidovecká osnova ústavního zákon o lidovém hlasování poslanců [Cyrila Svobody](#) a dalších, sněmovní tisk č. III/120. První vládní osnovou byla osnova vlády Miloše Zemana na vydání ústavního zákona o referendu a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., sněmovní tisk č. III/695, doprovázená osnovou na vydání zákona o provádění referenda a o změně některých dalších zákonů, sněmovní tisk č. III/695. Legislativně technicky do značné míry vycházela z iniciativní osnovy poslanců KSČM, sněmovního tisku č. I/2096, která se tak stala vzorem pro další osnovy. Po neúspěchu této vládní osnovy předložila vláda identickou osnovu jako sněmovní tisk č. III/1039 doprovázený osnovou na vydání zákona o provádění referenda a o změně některých dalších zákonů, sněmovní tisk č. III/1040.

Ve 4. volebním období poslanecké sněmovny byla vládou Stanislava Grosse předložena třetí, předposlední, vládní osnova, sněmovní tisky č. IV/914 a 915, legislativně technicky podle tradičního modelu. V 5. volebním období poslanecké sněmovny byly předloženy 2 iniciativní osnovy: poslanců KSČM Zuzky Bebarové-Rujbrové, Vojtěcha Filipa, Stanislava Grospiče, Pavla Kováčíka a dalších na vydání ústavního zákona o celostátním referendu a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, sněmovní tisk č. V/134, a poslanců ČSSD Zdeňka Jičínského, Jiřího Paroubka, Michala Haška, Bohuslava Sobotky a dalších na vydání ústavního zákona o celostátním referendu a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České

republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, sněmovní tisk č. V/192, obě podle tradičního legislativně technického vzoru.

V uplynulém volebním období poslanecké sněmovny (6.) patří k posledním pokusům osnova opozičních poslanců ČSSD, sněmovní tisk č. VI/8, který po zamítnutí v prvním čtení předložili znovu v nezměněné podobě jako sněmovní tisk č. VI/520. Teprve čtvrtou vládní osnovou obecného referenda vůbec byl sněmovní tisk č. VI/661, který byl však spíše zákonem proti referendu, neboť podmínky v něm byly nastaveny tak restriktivně, že by platného referenda prakticky nikdy nešlo dosáhnout.

Tato osnova je tedy 17. pokusem, jak naplnit ústavu. Kromě osnov ústavních zákonů o obecném referendu bylo předloženo mnoho osnov zákonů o speciálním referendu. Prvním byla osnova poslanců Levého bloku, Jaroslava Ortmana a spol., na vydání ústavního zákona o lidovém hlasování o přípustnosti podstatně omezit svrchovanost České republiky, sněmovní tisk č. I/1851. Následovala osnova poslanců Unie svobody na vydání ústavního zákona o lidovém hlasování (referendu) o vstupu České republiky do Evropské unie, sněmovní tisk č. III/171, osnova poslance Jiřího Payna (ODS) a dalších na vydání ústavního zákona o lidovém hlasování o reformě veřejné správy, sněmovní tisk č. III/509, a osnova poslanců Libora Ambrozka, Petry Buzkové, Vladimíra Mlynáře, Michala Lobkowicze, Františka Ondruše, Zdeňka Kořistky a Lubomíra Zaorálka na vydání zákona o referendu o uvedení jaderné elektrárny Temelín do provozu a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb.

Jediným speciálním zákonem o referendu, který byl schválen, byl ústavní zákon o referendu o přístupu České republiky k Evropské unii. Ten byl nejprve neúspěšně navržen stálou komisí Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury jako osnova ústavního zákona o referendu o vstupu České republiky do Evropské unie a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, senátní tisk č. III/58. Ve 4. volebním období poslanecké sněmovny však tyto senátní snahy již byly korunovány úspěchem: ústavní zákon č. 515/2002 Sb., o referendu o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, a prováděcí zákon č. 114/2003 Sb., o provádění referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii a o změně některých zákonů (zákon o provádění referenda), a referendum podle nich úspěšně proběhlo.

Další pokusy o parciální úpravy referenda úspěšné nebyly: senátní osnova senátorů ODS Tomáše Julínka, Jiřího Lišky, Jaroslava Mitlenera, Ivana Adamce, Milana Balabána, Milana Bureše, Pavla Eyberta, Jana Hála, Zdeňka Janalíka, Jaroslava Kubery, Bedřicha Moldana, Jiřího Oberfalzera, Aleny Palečkové, Josefa Pavlaty, Miloslava Pelce, Jiřího Pospíšila, Františka Příhody, Václava Roubíčka, Vlastimila Sehnala, Přemysla Sobotky, Jiřího Stříteského, Pavla Sušického, Jiřího Šnebergera, Karla Tejnory, Vítězslava Vavrouška, Aleny Venhodové, Jaromíra Volného a Jiřího Žáka, na vydání ústavního zákona o referendu o souhlasu České republiky se Smlouvou o Ústavě pro Evropu, podepsanou v Římě dne 29. října 2004, včetně protokolů k ní připojených a jejích příloh a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, senátní tisk č. V/13, všechny 3 osnovy poslanců [Vojtěcha Filipa](#) (KSČM), Stanislava Grospiče (KSČM) a dalších na vydání ústavního zákona o referendu o umístění prvků protiraketové obrany USA na území České republiky a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisky č. V/42, 147 a 490), osnovy poslanců Stanislava Grospiče (KSČM) a dalších na vydání ústavního zákona o referendu o přistoupení České republiky k Lisabonské smlouvě pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, sněmovní tisk č. V/477, a osnovy poslanců Strany zelených Martina Bursíka, Kateřiny Jacques, Ondřeje Lišky a Přemysla Rabase na vydání ústavního zákona

o referendu o přímé volbě prezidenta republiky a o změně ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (o referendu o přímé volbě prezidenta republiky), sněmovní tisk č. V/524. Posledními pokusy o speciální referendum byly osnovy poslanců [Vojtěcha Filipa](#) (KSČM), Stanislava Grospiče (KSČM) a dalších na vydání ústavního zákona o referendu o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, sněmovní tisky č. VI/519 a 639.

U nadpisu ústavního zákona připadaly v úvahu tyto varianty: ústavní zákon o celostátním referendu, ústavní zákon o národním referendu nebo ústavní zákon o obecném referendu. V konstitucionalistické literatuře je nejběžnější třetí výraz, který byl proto zvolen.

Další otázkou, která byla zvažována, bylo, zda navrhnout pouze kmenový ústavní zákon, jak proponuje ústava, nebo přistoupit ke složenému ústavnímu zákonu (z kmenového a novely ústavy), jak je tradicí českých osnov. Vzhledem k tomu, že složený právní předpis je neblahou legislativní technikou (kmenový předpis platí navždycky, dokud není zrušen, zatímco novela je jednorázová), je předložen pouze kmenový předpis.

Podstatou novely ústavy v předchozích osnovách bylo nejprve zavedení nové pravomoci prezidenta republiky podat návrh ústavnímu soudu na zrušení rozhodnutí přijatého v referendu, má-li za to, že referendum bylo provedeno v rozporu s ústavou. V první vládní předloze byla pravomoc prezidenta republiky výslovně stanovená na vyhlášení referenda a jeho výsledku, zatímco ústavnímu soudu byla svěřena obecná přezkumná pravomoc na základě podání prezidenta republiky, komory Parlamentu nebo vlády. Tak tomu zůstalo doposud ve všech dalších osnovách.

Tato osnova však má za to, že referendum má vyhlášovat ministerstvo vnitra, neboť je to odborná otázka, u níž není vhodné, aby do ní vstupoval prezident republiky. Rovněž obecný přezkum ústavního soudu je zcela nevhodný. Ústavní soud, když už byl zvolen koncentrovaný model ústavního soudnictví, má přezkoumávat pouze rozhodnutí nejvyšších soudů. Pokud má pravomoc rovněž abstraktní kontroly norem, stává se z něho, chtěj nechtěj, negativní zákonodárce, třetí komora parlamentu, avšak s demokratickým deficitem, neboť na rozdíl od více demokratických států než je ČR, nejsou soudci v ČR voleni, nýbrž pouze jmenováni.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah, zejména na státní rozpočet, rozpočty krajů a obcí

Výdaje ze státního rozpočtu budou záviset na frekvenci využití institutu referenda v praxi. V případě referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii v roce 2003, činily tyto celkové výdaje podle státního závěrečného účtu za rok 2003 přibližně 400 milionů korun, přičemž byly hrazeny z kapitoly 398 – všeobecná pokladní správa. V případě obecného referenda budou tyto náklady rapidně nižší, protože obecné referendum bude vždy povinně spojeno s řádnými volbami, obvykle celostátními.

Zhodnocení souladu s mezinárodními smlouvami

Navrhované řešení není v rozporu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána, neboť je neregulují. Na základě mezinárodní komparace lze jednoznačně uzavřít, že nejvíce demokratické státy na světě, Spojené státy americké (USA) a Švýcarská konfederace (CH) považují obecná referenda za standardní a běžný nástroj vnitrostátní politiky.

Na evropské úrovni existuje obdoba referenda – kvalifikovaná petice (velkým minimálním počtem petentů) – na základě článku 11 odst. 4 TEU: „Nejméně jeden milion občanů Unie pocházejících z podstatného počtu členských států se může ujmout iniciativy a vyzvat Evropskou komisi, aby v rámci svých pravomocí předložila vhodný návrh k otázkám, k nimž je podle mínění těchto občanů nezbytné přijetí právního aktu Unie pro účely provedení

Smluv.“ Toto ustanovení se promítlo do nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 ze dne 16. února 2011 o občanské iniciativě, které je provedeno prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1179/2011 ze dne 17. listopadu 2011, kterým se stanoví technické specifikace pro online systémy sběru podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě, a zákonem č. 191/2012 Sb., o evropské občanské iniciativě.

Zhodnocení souladu s ústavním pořádkem

Jedná se o promítnutí článku 2 odst. 2 ústavy, který zní: „Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.“

Zvláštní část

K článku 1

Toto ustanovení je promítnutí článku 2 odst. 2 ústavy, který zní: „Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.“ Protože obecné referendum má být neomezené, neboť rozhoduje přímo lid, stanoví se zde ne „kdy“ lid vykonává moc přímo, ale „za kterých podmínek“.

K článku 2

Rovněž toto ustanovení je konstatováním, že lid má k přímé demokracii nástroj, jímž je referendum.

K článku 3

V této právní normě je stanoven obsah referenda. Na rozdíl od předchozích osnov není přímá demokracie omezována na zásadní otázky/věci politiky (výkonu státní moci), což je obvykle předmětem plebiscitu. Referendum je však širší. Proto, aby nebyly pochybnosti, výslovně se normuje, že lid smí rovněž plně nahradit normativní působnost parlamentu.

S ohledem na neblahou aplikaci článku 9 odst. 2 ústavy: „Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřípustná“ v nálezu ÚS *Melčák v. Parlament* z 10. 9. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 27/09, č. 318/2009 Sb., N 199/54 SbNU 445, NALUS: 63462, kdy ústavní soud pošlapal autonomii lidu zastoupeného v parlamentu, se o této ústavní normě úmyslně mlčí.

Osnova rovněž nepřistupuje k inkorporaci tradičních kautel: zrušení nebo omezení ústavně zaručených základních práv a svobod, rozhodnutí, které by bylo v rozporu se závazky, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodního práva, ustanovování jednotlivých osob do funkcí a k jejich odvolávání z funkcí nebo zásah do výkonu moci soudní.

Důvodem je, že lid musí mít pravomoc omezit ústavně zaručená základní práva a svobody, je-li to nezbytné, např. za války; jinak se pojmově nejedná o demokracii. Co se týká závazků, které pro Českou republiku vyplývají z mezinárodního práva, lid musí mít možnost formovat mezinárodní politiku výpovědí takové smlouvy, nebo strpěním sankcí uvalených mezinárodním společenstvím. Ohledně jmenování nebo odvolání z funkce není žádného důvodu, aby o tom lid nesměl rozhodovat přímo. Recall elections jsou pravidelným jevem v mnoha demokraciích. A konečně zásah do výkonu moci soudní je vyloučen z povahy věci, neboť justice by jej jednoduše nepřipustila, nicméně v dalších ustanoveních je proti tomu pojistka.

K článku 4

Zde se stanoví náležitosti otázky. Musí být stanoveny poměrně přísně, aby lid přesně věděl, o čem má rozhodovat.

K článku 5

Toto ustanovení je pokračováním předchozího. Jde o to, že otázky sice lze kombinovat, ale vždy se musejí týkat odlišných věcí.

K článku 6

Vzhledem k tomu, že referendum se týká České republiky, měli by být oprávněni hlasovat jen ti, kteří jsou zároveň občany a tuzemci.

Podle § 30 odst. 1 věty druhé NOZ se zletilosti se nabývá dovršením 18. roku věku. Je zjevné, že ten, kdo v den konání referenda dosáhl věku alespoň 18 let, je zletilý a tedy oprávněn hlasovat v referendu. Proto se touto podružností osnova nezabývá.

K článku 7

S ohledem na to, že hlasovat mají pouze tuzemci, osnova nepředpokládá možnost hlasovat v zahraničí či korespondenčně.

K článku 8

Osnova obecného referenda vlády Petra Nečase, sněmovní tisk č. VI/661, stanovila v článku 2 odst. 1, počet podpisů na 250 000, osnova ČSSD, sněmovní tisk č. VI/520, v článku 3 odst. 1 písm. c) na 200 000. To je nutno považovat za extrémní. EU má cca 500 milionů občanů a pro evropskou iniciativu se vyžadují podpisy milionu občanů EU, tedy 2 ‰. ČR má cca 10 milionů občanů a pro obecné referendum je navrhováno vyžadovat 100 000 podpisů oprávněných hlasovat, tedy 1 ‰. Navrhovaná úprava je tedy 5× přísnější než evropská, neboť aby byly srovnatelné, muselo by v ČR postačit 20 000 podpisů.

Důvodem je, aby se referendum konalo pouze o závažných otázkách, neboť jak ukázaly zkušenosti z prvních přímých voleb prezidenta republiky, získat podpisy tolika lidí je krajně obtížné. Navíc se počítá s tím, že prováděcí zákon stanoví, že podpisy bude nutné získat prostřednictvím CZECH POINT, aby byla dostatečně ověřena hodnověrnost takového podpisu.

Na rozdíl od se zde z povahy věci finguje, že dnem konání referenda je dnem podpisu petice. K tomu dni se také zkoumá zletilost, občanství a trvalý pobyt petenta.

K článku 9

Pokud bude mít ministerstvo vnitra za to, že návrh referenda nesplňuje náležitosti stanovené tímto ústavním zákonem, návrh referenda zamítne, neboť takový návrh není považován za řádný. Proti tomuto správnímu aktu bude mít navrhovatel standardní opravný prostředek, správní žalobu ke krajskému soudu.

Osnova není zatěžována podružnostmi. Otázky konkurence různých návrhů vyřeší prováděcí zákon.

K článku 10

Toto ustanovení je převzato z článku 4 vládní osnovy – sněmovní tisk č. VI/661 – a parametricky uzpůsobeno koncepčním východiskům této osnovy.

Aby byl vytvořen potřebný časový prostor pro řádnou přípravu referenda a současně bylo zajištěno, že referendum se uskuteční v přiměřené době od jeho vyhlášení, navrhuje se, aby se referendum konalo nejdříve 6 měsíců a nejpozději 12 měsíců ode dne, kdy byl ministerstvu vnitra doručen řádný návrh na vyhlášení referenda.

Ustanovení článku pamatuje rovněž na případ, kdy by se konání referenda časově překrývalo s volbami do Poslanecké sněmovny, s volbami třetiny senátorů, s volbami Evropského parlamentu, prezidenta republiky nebo s volbami do zastupitelstev územních samosprávných

celků; pro tyto případy se především z důvodu hospodárnosti navrhuje, aby se referendum konalo spolu s těmito volbami, přičemž vzhledem k tomu, že je vyhlašuje někdo jiný, je nutné zajistit potřebnou součinnost.

Zákaz konání referenda v době ohrožení státu, nouzového stavu nebo válečného stavu je věci zvláštních předpisů.

K článku 11

Ačkoliv ústavní zákon č. 515/2002 Sb. ani prováděcí zákon č. 114/2003 Sb. nezajistily spravedlivý přístup stoupců EU a odpůrců EU do veřejnoprávních médií, jeví se po zkušenostech s Českou televizí a Českým rozhlasem, jako nezbytné tento rovnoměrný přístup zakotvit přímo v ústavním zákoně po vzoru § 16 odst. 4 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů.

K článku 12

K hlavním principům této osnovy patří, že dostatečná reprezentativnost je zajištěna počtem podpisů nebo zvláštním postavením navrhovatele. Proto osnova výslovně zakazuje stanovit prováděcím předpisům jakékoliv quorum **pro účast**. V referendu hlasují ti, kteří mají o něj zájem a je proto spravedlivé, aby rozhodovali ti, kteří se referenda aktivně zúčastnili.

K článku 13

Quorum **pro hlasování** je stanoveno jako 50 % **hlasujících**, nikoliv všech oprávněných hlasovat. Pokud by bylo stanoveno quorum ze všech oprávněných hlasovat, znamenalo by to de facto, že strana „ano“ musí získat extrémně kvalifikované vítězství. Osnova vlády Petra Nečase, sněmovní tisk č. VI/661, stanovila v článku 5 odst. 1, quorum pro účast na „50 % oprávněných občanů“, osnova ČSSD, sněmovní tisk č. VI/520, v článku 6 odst. 1 písm. c) quorum pro vítězství na „jednu třetinu z celkového počtu občanů, kteří byli oprávněni v referendu hlasovat“.

V ČR je cca 8,5 milionů voličů. Podle vládní osnovy by účast menší než 4,25 milionů hlasujících automaticky znamenala neplatnost referenda, podle osnovy ČSSD by při faktické účasti 2 833 334 hlasujících k vítězství strany „ano“ museli pro ni hlasovat všichni oprávněni hlasující. Je proto spravedlivé, aby vyhráli ti, jichž je prostá většina přímo v hlasování.

K článku 14

V ČR neexistuje obecně uznávaný a obecně používaný úřední věstník. Jeho roli supluje Sbírka zákonů. Proto by měla být použita rovněž pro vyhlašování výsledků referenda. Orgánem k tomu pověřeným by měl být prezident republiky jako garant spravedlnosti ve státě (jmenuje obecné i ústavní soudce).

Výsledkem referenda může být individuální rozhodnutí nebo normativní akt.

K článku 15

Ústavní zákon by měl stanovit pojistky, aby o téže věci se neustále nekonalo opakované referendum, dokud se nedosáhne žádoucího výsledku, jako bylo irské referendum o lisabonské smlouvě 12. června 2008, opakované [3. října](#) 2009. Jako vhodná přestávka se proto jeví 4 roky, které odpovídají volebnímu období poslanecké sněmovny.

K článku 16

Pokud je výsledkem referenda individuální rozhodnutí, mělo by všechny zavazovat. Není žádného důvodu, aby zákonodárná moc či exekutiva byla jakkoliv imunní proti rozhodnutí lidu. Lid totiž neslouží jí, ale ona jemu.

Výjimkou je justice, neboť o pravdě, tedy i o spravedlnosti, se nedá hlasovat. Aby se zabránilo pokusům zasahovat do soudní moci, výslovně se normuje, že individuální rozhodnutí soudy nezavazují. Pokud tomu nic nebrání, je však vhodné, aby soudy k výsledkům referenda o individuální záležitosti přihlédly.

K článku 17

Na rozdíl od individuálního rozhodnutí není důvodu, aby se na normativní akt přijatý v referendu nenahlíželo naprosto stejně, jako kdyby byl schválen standardním způsobem. Protože právní předpisy působí toliko do budoucna, není totiž důvodu, aby se jimi neřídily rovněž soudy.

K článku 18

Může se ukázat, že referendum mělo jen dočasný význam, neboť poměry se natolik změnily, že do budoucna neobstojí. Z toho důvodu je výsledek referenda chráněn toliko po dobu trvání stávající poslancecké sněmovny, tedy nejvýše 4 roky.

Někdy se ale může stát, že referendum vyřešilo ad hoc věc, která tím pozbyla významu. Proto se jako pojistka stanoví, že jestliže to okolnosti vyžadují, referendum nezavazuje. Jedná se o vyjádření klausule rebus sic stantibus.

K článku 19

Ústavní zákon stanoví pouze základní vodítka a mantinely. Detaily musí upravit prováděcí zákon.

K článku 20

Legisvakační lhůta se stanoví s ohledem na to, že by vláda měla připravit rovněž prováděcí zákon.

V Praze dne 14. ledna 2014

Tomio Okamura v. r.

Radim Fiala v. r.

Petr Adam v. r.

Augustin Karel Andrlé Sýlor v. r.

Marek Černocho v. r.

Karel Fiedler v. r.

Olga Havlová v. r.

Jana Hnyková v. r.

Jaroslav Holík v. r.

David Kádner v. r.

Martin Lank v. r.

Karel Pražák v. r.

Milan Šarapatka v. r.

Jiří Štětina v. r.